IV. Народни пѣсни.

Изъ с. Павелско, записалъ Георги Л. Пашевъ.

Момина клетва прѣдъ майка ѝ.

Въ селската кръчма бащата на Митра мома зачува, че дъщеря му любила турчинъ—селскиятъ субашия. На майчинитѣ ѝ запитвания Митра се кълне, дъждове и вѣтрове да я дигнатъ, ако е истина. И природнитѣ стихии я дигнали, като показали невинностьта ѝ и я избавили отъ опозоряване бащината ѝ вѣра и родъ.

Маке^{а} на Митра дўмае^{а}:
— Митру л'у, мое^{а} дъ^{а}ще^{а}р'у,
Снòшка си дòде^{а} т'àт'у ти
Ут сèлу, ут д'ук'àне^{а}ту,
Лòше^{а} ти дўма дунèсе^{а},
Та ми съ^{а}рцéту пукусѝ,
Че^{а} Мѝтра тўрчин гàлила,
Гàлила и драгòвала,
Тўрчина субашѝе^{а}та! »
Мѝтра мàки си дўмае^{а}
— Мàле^{а} ле^{а}, мѝла мàле^{а} ле^{а},
Акў съ^{а}м дўма пўснала,
Аку съ^{а}к тўй пумѝслила,
Сѝт'ни дъ^{а}ждуве^{а} да лéтнат,
Сѝл'ни в'àтруве^{а} да дўйнат,
Мéне^{а} на гòре^{а} да дѝгнат.“
Още^{а} си дўма дўмае^{а},
Сѝт'ни дъ^{а}ждуве^{а} лéтнаха,
Сѝл'ни в'àтруве^{а} дўйнаха,
Мѝтра на гòре^{а} дѝгнаха,
Кусѣ^{а}та ѝ са ле^{а}щ'àе^{а},
Лѝце^{а}ту ѝ са бе^{а}л'àе^{а}

Слушана отъ Елена Атанасова, 1907 г.

rodoparion.blogspot.com

Отъ с. Долно-Дерекьой, записалъ Ст. Тодоровъ.

Прѣдсмъртна молба на овчарь.

Уговарятъ се овчари — другари въ планината, когато се поболѣе нѣкой отъ тѣхъ, да не го оставатъ другитѣ. Разболѣва се този овчарь, който е прѣдлагалъ това, ала другаритѣ му го оставили самъ. При смъртьта си той се моли на славейчето да му занесе ржката съ пръстеньтъ въ селото и тамъ въ сестрината му градинка ще го намѣри сестра му и ще се научи за смъртьта на изоставения си братъ въ планината.

Сабрàли са са, сабрàли
На висòкана плàнина
Ду де^{а}ве^{а}тѝна уфчѐ^{а}ре^{а},
Та ми е^{а}дé^{а}аха, пиѐ^{а}ха
Сỳру-ну ѐ^{а}гне^{а} пéче^{а}ну,
Рòйну-ну вѝну че^{а}рвѐну
И дубрà думà дỳмàха:
— Кой как со^{а} разбулѐ^{а}име^{а},
Нар'ò^{а}т да си са гл'ò^{а}даме^{а}.
Кутрѝну уфчé^{а}р' дỳмаше^{а},
Самѝче^{а}к си са разбулé^{а}.
Нимé^{а} кой да гу пугл'ò^{а}да,
Л'ỳ е^{а}днò пѝле^{а} слàве^{а}йче^{а},
И нѐму са е^{а} дудé^{а}лу:
Ф устá му вòда нòсе^{а}ше^{а},
С крилцà му сѐ^{а}нка прàве^{а}ше^{а}.
Уфчé^{а}р са жé^{а}лну мòле^{а}ше^{а}:
— Пѝл'ку л'у, пѝл'ку слàве^{а}йче^{а},
Още^{а} ма мàлу пòгле^{а}дай
За двана, за три де^{а}нкòве^{а},
Дудѐ са с дỳше^{а} рàзде^{а}ле^{а}м,
Тугàф ми, пѝл'ку, ѝотсе^{а}чи
Мòе^{а}на дѐсна рачѝца
Сас срѐбарпуну пò^{а}рсте^{а}нче^{а},
Та си е^{а}, пѝл'ку, ѝдне^{а}си
Ф нàше^{а}на дòлна градѝнка,
Фаф сѐстриние^{а}н бусѝле^{а}к.
Сéстра ми рàну га пòде^{а},

rodoparion.blogspot.com

Бусѝл'ку сѐªнка да прàви,
Та щеª ми нàйдеª ракòªна,
Та щеª са сéстра дусѐªти,
Чи ми еª Стуѐªн загѝнал.

Слушана отъ: Дора Манолева, 1904 г.

Рѣчникъ съ обяснителни бѣлѣжки на нѣкои думи, звукови промѣни и форми въ народнитѣ умотворения.

[1]) **Лѝеªеª**, гл. лѣеше.

[2]) **Тóрицеª, тр..бицеª**, сжщ. умал. мѣстно название на цвѣте.

[3]) **Жъвéªл**, гл. живѣелъ. Широколжшкиятъ говоръ по всичко е Срѣдно Родопски (Ахж-челебийски). Главни особици, що го дѣлятъ отъ него и правятъ единствено типиченъ въ Родопскитѣ говори, познати за сега, сж слѣднитѣ по-главни фонетични свойщини: а) Всѣко неударено **и** и **е**, освѣнъ ако тѣ сж начални, се произнасятъ глухо, твърдо **ж**, което отбѣлѣзвамъ на всѣкждѣ съ **ъ**, напр. **мъ**—ми, **съ**—се, **ръкòл**—рекълъ, **пóкръва**—покрива, **кóл'чъшту**—колчимъ, **съгà**—сега: **пóвнъмъ**—повни-помниме, **нълѝтъ** — нелити и т. н. б) Силното омекчение на **д** и **т**, които прѣдъ меки гласни минаватъ въ гърлени *г* и *к:* **гóскеª**—госте, **хóг'ъ, виг'ъ**—ходя, видя, **геªлѝл**—дѣлилъ, **з'оªк'**—зеть, **поªк'**—пжть и т. н. За забѣлѣзване е, че тоя характеренъ говоръ въ Родопитѣ бързо чезне и се замѣнява съ книжовния отъ освобождението насамъ подъ влиянието на училището, военната служба и гурбетчилъка на Широко-лжчани изъ Пловдивско.[1])

[4]) **По-еªцъ, най-éªцъ, éªцъ**, нар. отъ яко. По-силно, твърдѣ. *Еªцеª млогу,* твърдѣ много.

[5]) **Гáлъл**, гл. галилъ, обичалъ.

[6]) **Харатлѝк'**, сжщ. побратимъ, побратимилъ нѣкого. Станали близки приятели.

[7]) **Артак**, тур. дума, много употрѣбителна въ Родопскитѣ говори. Замѣнява думитѣ хеле, най-послѣ, най-накрай. *Артак са махна,* най-послѣ се махна.

---

[1]) Прѣзъ VI-та год. на „Родопски напрѣдъкъ" ще бжде дадено едно по-обстойно описание на Широколжшкия говоръ.

rodoparion.blogspot.com

[8]) **Отъ, оти**, нар. защо, защото.

[9]) **Мéр**, вмѣсто белким̂ъ. *Мер гу вúде^а^*, нема го видѣ.

[10]) **Лé^а^к'ум**, турското *леким* — ала, но.

[11]) **Дóйне^а^дúсам**, гл. отъ турската дума дайнадъмъ. Ще опитамъ, ще провѣря.

[12]) **Дрúпъ, дрúпи**, сжщ. дрехи, облѣкло за човѣкъ.

[13]) **Г'óйк'ум, г'óй**, нар. ужъ. *Г'óйк'ум чълé^а^к убé^а^се^а^н*, ужъ човѣкъ обѣсенъ.

[14]) **Фсé съ**, нар. всѣкога.

[15]) **Вазгéч**, тур. не думай, откажи се отъ тая работа, не прави това.

[16]) **Мъсъфúръи**, тур. мисефиръ, чужденецъ, пжтникъ, страненъ човѣкъ, прибранъ да нощува.

[17]) **Чъ утú**, гл. случи се ще, попадна ща въ клопката.

[18]) **Пущамúш**, гл. да го скриешъ безъ слѣда. *Пуща-мдса са*, скри се, че се не чу, не видѣ.

[19]) **Уе^а^ндúса**, турска дума. Прокопса, спечали, напрѣдна.

[20]) **Е^а^днóчну**, нар. еднакво.

rodoparion.blogspot.com